

DEN NORSKE KIRKE

Hamar biskop

De sentralkirkelige råds sekretariat - KR - MRK - SKR
Postboks 799 Sentrum
Rådhusgata 1-3
Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd
0106 OSLO

Dato: 21.05.2015

Vår ref: 15/1650 - 5 FKN (15/21148)

Deres ref:

Hørings svar fra Hamar biskop - Veivalg for fremtidig kirkeordning

Hamar biskop avgir følgende høringsuttalelse til «Veivalg for fremtidig kirkeordning».

INNLEDNING

Stortinget grunnlovsfestet i 2012 at Den norske kirke «forbliver Norges Folkekirke». Høringsnotatet viser på side 17 og 18 til hva Kirkemøtet tidligere har uttalt om hva det vil si å være folkekirke. Det er viktig å holde fast på denne forståelsen av identitet og oppdrag når kirken lager en ny kirkeordning. Hamar biskop viser til Kirkemøtets uttalelse fra 2004:

Som folkekirke forholder Den norske kirke seg til allmenne livserfaringer i samfunnet, og søker gjennom kirkelige handlinger, i sitt gudstjenesteliv, og i øvrig virksomhet å reflektere menneskelivet i dets mangfold. Som folkekirke ønsker Den norske kirke fortsatt å være tilstede i alle lokalsamfunn. Den ønsker med sin virksomhet å være integrert i lokalsamfunnets liv og hendelse, og at kristen tro og livstolkning skal prege både dagligliv og høytid.

Det er viktig for både kirke og samfunn å bevare et nært forholdet mellom Den norske kirke og samfunnet. Hamar biskop ber om at sammenhengen mellom kirkeordning og kirkens identitet som folkekirke også blir vektlagt i saksfremlegget til Kirkemøtet i 2016.

Hamar biskop vil innledningsvis understreke at fremtidig kirkeordning må bygge på en fortsatt fordeling mellom soknet (den kongregasjonale dimensjon), de representative valgte organene (synodale dimensjon) og biskopene (den episkopale dimensjon). Videre at prestene og biskopenes rolle i forhold til de valgte rådene skal bygge på den såkalte samvirke-modellen eller «Embete og råd modellen» som ble utformet av Kirkemøtet fra 1984 og fremover.

1. FORHOLDET MELLOM LOKALT, REGIONALT OG NASJONALT NIVÅ

Høringsnotatet forutsetter en *samling* av myndighet til Kirkemøtet, som frem til nå har vært fordelt på Kirkemøtet, departementet, regjeringen og Stortinget. Dette inkluderer myndighet nå delegert til bispedømmene. I tillegg vil en evt. overføring av rettssubjekt plassert hos soknet til Kirkemøtet ytterligere styrke Kirkemøtets myndighet. Det er grunn til å spørre om alternativ A) i Kirkerådets vurdering tilstrekkelig reflekterer all ny myndighet som forutsettes samlet i Kirkemøtet. En utvikling som ensidig innebærer en styrking av det sentrale nivået i kirken, vil innebære en svekkelse av både soknet og det regionale nivået. Tidligere vedtak fra Kirkemøtet har vektlagt at soknet bør styrkes. Dette fordrer en mer reell myndighetsfordeling mellom nasjonalt, regionalt og lokalt nivå i kirken.

Høringsdokumentet oppgir som svaralternativ at det lokale eller det regionale nivået skal styrkes. Alle som ytrer seg i debatten om kirkeordning synes å ha som mål at soknet skal styrkes. Det er mer uklart hva som vil bidra til å styrke soknet.

Alle demokrati må ha et system for maktbalanse. Makt kan balanseres med å bestemme myndighet, ansvar og oppgavefordeling mellom organer og nivåer. (Jfr. «Veivalg» s.21) Kirken har sin tjeneste og virksomhet på lokalnivå i soknet og finnes egentlig bare på lokalnivå. Kirkas øvrige struktur, overbygning, skal støtte virksomheten og tjenesten i soknet. I soknet skal det finnes en kirke, utføres en prestatetjeneste og soknet har et virksomhetsansvar. Struktur og tenkning om myndighet, makt og oppgavefordeling må bygges nedenfra. Først må soknet og soknets oppgaver fastsettes. Så må soknens støttefunksjoner og tilsynsfunksjoner i et bispedømme bestemmes. Til slutt kan et nasjonalt nivå (et Kirkemøte) tildeles oppgaver negativt begrenset til kun å dekke de oppgaver som soknene og bispedømmene ikke har. (Jfr. den svenske kirkeloven §§4-6).

Hamar biskop støtter ikke tanken om at Soknets rettslige selvstendighet skal endres. Dagens formuleringer i KL § 2 er tilstrekkelig for å lovfeste at soknet ikke kan melde seg ut av Dnk.

Konklusjon: *På denne bakgrunn bør den videre utvikling av oppgavefordelingen i kirken ta sitt utgangspunkt i flertallets forslag i **alternativ A** hvor nåværende oppgave- og myndighetsfordeling mellom nivåer og organer i hovedtrekk videreføres.*

2. ØKONOMISKE RAMMEBETINGELSER

Det er et kjennetegn ved en folkekirke at den forholder seg til allmenne livserfaringer på sitt sted og søker gjennom kirkelige handlinger, gudstjenester og øvrig virksomhet å reflektere menneskelivet i dets mangfold. En folkekirke vil være integrert i lokalsamfunnets liv og hendelser. («Den norske kirkes identitet og oppdrag» (2004) punkt 25). En folkekirke er en vesentlig del av offentligheten i et lokalsamfunn.

Folkekirkens finansiering kan best støtte seg til den samme offentlighetsstruktur. De oppgaver folkekirken ivaretar er et samfunnsoppdrag og vil være en naturlig del av det ansvar offentligheten skal finansiere lokalt. Folkekirken baserer seg på en gjensidig tillit til samfunnet som også omfatter finansiering. Dersom det foreslås å finansiere folkekirken som om den er et trossamfunn med medlemsavgift, vil det fjerne kirka fra den offentlige struktur og medvirke til å undergrave grunnlaget for folkekirke. Dnk må fordi den skal være en folkekirke finansieres gjennom kommune og stat som nå.

Hamar biskop har merket seg Departementets merknad om at en kort rammelov raskere vil føre til endring av finansiering i retning av innføring av en medlemsavgift. Hamar biskop ser logikken i et slik resonnement. En slik utvikling er ikke ønskelig. Hamar biskop mener at kirken bør arbeide for en lovgivning som sikrer kirkens økonomi.

Hamar biskop ønsker en fortsatt to-delt finansiering – fra staten og fra kommunene, og med en fordeling omtrent på linje med i dag. Dette er i tråd med KMs mange vedtak, svar i refleksjonsprosessen og i alle utredninger så langt. Med dette som grunnlag blir det derfor viktig at man i de øvrige ordningsspørsmål sørger for en tett kontakt til både stat og kommune videreføres slik at samfunnets og politikernes grunnlag for finansiering av kirken videreføres.

Konklusjon: *En videreføring av dagens finansiering over kommunale og statlige budsjetter synes å være best for å sikre en bred folkekirke i fremtiden.*

3. DERSOM DAGENS FINANSIERINGSORDNING FALLER BORT...

Dåpen skal fortsatt være eneste kriterium for medlemskap i Dnk. En ordning som kan oppleves som at det kommer økonomiske eller andre krav til tilhørighet i tillegg, vil bryte med dette premisset.

Hamar biskop vil ikke anbefale en alternativ finansieringsordning ettersom det vil svekke Dnk som en bred folkekirke. Dette er en hypotetisk problemstilling som Den norske kirke ved et senere tidspunkt evt bør ta stilling til. Kirken bør unngå å bli tatt til inntekt for en alternativ finansieringsordning, og i stedet holde politikerne ansvarlig for å sørge for et godt nok økonomisk grunnlag for å oppfylle Grunnlovens paragraf 16 og dermed sikre en landsdekkende folkekirke.

Erfaringen fra Sverige tyder på at økonomi påvirker om man vil stå som medlem eller ikke. Ved innføring av frivillig medlemsavgift i en eller annen form stilles et krav, i tillegg til dåp, som forandrer det som bør være grunnlaget for en åpen folkekirke.

Konklusjon: *Hamar biskop avstår fra å anbefale en alternativ finansieringsordning ettersom en slik anbefaling kan bidra til å legitimere endring av dagens finansieringsordning.*

4. HVORDAN KAN KIRKESTRUKTUREN FORENKLES FOR AT RESSURSER KAN BLI RASJONELT UTNYTTET?

Oppgaver, ressurser og beslutningsmyndighet må fordeles slik at soknet i størst mulig grad får den kapasiteten som skal til for å ivareta det daglige livet i menigheten, samtidig som øvrige ledelses- og støttefunksjoner må fordeles i strukturen ut fra en vurdering av hvilke oppgaver som løses mest rasjonelt på hvilke nivå.

Konklusjon: *Forenkling og bedret ressursbruk kan oppnås ved:*

- *At støttefunksjoner som ikke forutsetter fortløpende lokal styring sentraliseres til de nivåene det måtte være mest hensiktsmessig.*
- *Å unngå parallelle, potensielt rivaliserende strukturer i kirkeorganisasjonen*
- *Samordning av arbeidsgiveransvaret for de ulike tjenestegrupper.*

5. STØRRELSE OG INNDELING FOR SOKNET

Kirken ytrer seg primært gjennom et gudstjenestelig og diakonalt liv lokalt, og soknet må grunnleggende sees på som den organisatoriske rammen rundt den lokale menighetens liv. Samtidig tilsier bosettingsmønster, geografi og kirkelig ressursituasjon at flere gudstjenestesteder ofte må inngå i en og samme organisatoriske ramme (jf. de gamle «prestegjeldene»). Med utgangspunkt i de store variasjonene i landet bør det utvikles løsninger som både representerer fasthet og fleksibilitet, og som verken knytter soknet eksklusivt til det enkelte gudstjenestested eller til overgripende strukturer som kommunen.

Konklusjon: *Kirkerådets vurdering om at soknet skal være grunnleggende enhet og at kirkeordningen på sikt bør fastsette visse kriterier for sokneinndelingen, støttes.*

6. BØR ORDNINGEN MED TO ORGANER FOR SOKNET VIDEREFØRES?

Rapporten «Samstyring i ubalanse» tilsier at oppgavefordelingen mellom menighetsråd og fellesråd må gjennomtenkes på nytt. Ansvar for menighetens planer, budsjett og daglige virksomhet må ligge til menighetsrådet. Samtidig vil det stadig være behov for et organ på kommunenivå for å ivareta relasjonen til kommunen med tanke på økonomi og kirkelige fellesoppgaver i kommunen.

Gjennom etableringen av fellesrådene oppnådde man et én til én forhold mellom lokalkirken og kommunen. Iris rapporten fastslår at etablering av kirkelige fellesråd fungerer godt. Som et organ for soknet har fellesrådene bidratt til å heve kvaliteten, bedre tilgjengeligheten for publikum, bedret personalforvaltningen, styrket og koordinert samarbeidet med kommunen og

på flere områder gitt mer kostnadseffektiv drift. Samtidig peker rapporten og refleksjonsdokumentet på at menighetsrådene opplever å ha mistet noe av sin makt. Det bør foretas en gjennomgang og klargjøring av ansvars- og myndighetsområdene for de to organer for soknet. Det må imidlertid ikke bli slik at man gjør endringer som senker kvaliteten, tilgjengeligheten, personalforvaltningspraksis og oppfylling av offentlige krav og lover.

Konklusjon: *Flertallsalternativ A fra KR støttes om at ordningen med to organ for soknet videreføres med en revidert oppgavefordeling.*

7. FELLESORGAN FOR FLERE SOKN

I flersoknskommuner vil det være behov for et fellesorgan som ivaretar relasjonen til kommunen, uavhengig av kommunereform og endringer i kirkeorganisasjonen. Avhengig av hvilke oppgaver som plasseres på bispedømmenivå og avhengig av resultatet av kommunereformen må opprettelse av et samarbeidsorgan på tvers av kommuner vurderes, og om dette evt skal erstatte fellesorganet i kommunene.

Konklusjon: *Ordningen med fellesorgan for flere sokn på kommunenivå, dvs det som i dag er kirkelig fellesråd i kommunen, bør videreføres, eventuelt i revidert form.*

8. FORDELING AV OPPGAVER MELLOM MENIGHETSRÅD OG FELLESRÅD

Som påpekt i punkt 6, bør en fremtidig kirkeordning styrke soknets rolle ved at ansvaret for det menighetsbyggende arbeidet entydig legges til menighetsrådet. Det heter i kirkeloven § 14 at fellesrådet skal «utarbeide mål og planer for den kirkelige virksomhet i kommunen». Det fremgår tydelig av lovforarbeidene at dette gjelder mål og planer knyttet til økonomi og forvaltning. Praksis har likevel utviklet seg slik at fellesrådene i større grad har lagt planer med et innhold som går inn på det ansvaret som er lagt til menighetsrådene, jfr. bla rapporten «Samstyring i ubalanse». Uklarheten i kirkeloven § 14 bør presiseres slik at ansvarsfordelingen klargjøres slik at det er menighetsrådet og ikke fellesrådet som legger planer for soknets menighetsbyggende virksomhet.

Konklusjon: *Flertallsalternativet A fra Kirkerådet støttes om at virksomhetsansvaret for arbeidet i soknet fortsatt skal ligge til menighetsrådet.*

9. STYRINGS- OG LEDELSESANSVARET FOR SOKNETS VIRKSOMHET

For å oppnå en nærværende og samlende ledelse av menighetens virksomhet må den daglige ledelsen legges til en person som står under menighetsrådet og som har sitt daglige virke i eller knyttet til soknet. En samlende ledelse i soknet innebærer at alle tjenestegrupper tilordnes samme daglige ledelse. Som *Veivalg* påpeker oppstår en problemstilling knyttet til prestetjenesten fordi denne på den ene siden har et selvstendig ansvar for tjenesten med ord og sakrament og underlagt biskopens ledelsesansvar, samtidig som det er gode grunner til at presten relaterer til menighetsrådet når det gjelder det menighetsbyggende arbeidet. Denne dobbeltheten i prestens tjeneste er tidligere behandlet i Kirkemøtets utredning om «Embete og råd», og har i vår sammenheng fått sitt uttrykk i «samvirkemodellen». Den tilsier at presten sitter i rådet og forpliktes på de vedtakene som fattes der, samtidig som presten har en selvstendighet i forvaltningen av ord og sakrament.

Konklusjon: *På den bakgrunn støttes primært mindretallets forslag i KR's 1B om at presten fortsatt står i en egen ledelsesstruktur til biskopen med utgangspunkt i ansvaret med ord og sakrament. Samtidig bør intensjonen i flertallsinnstillingen 1A fra Kirkerådet langt på vei ivaretas ved at presten i sitt menighetsbyggende arbeid vil være forpliktet på menighetsrådets vedtak. Se for øvrig pkt. 16 om samlet arbeidsgiveransvar.*

10. ORGANISERING AV DAGLIG LEDELSE FOR VIRKSOMHETEN I SOKNET

For å oppnå en mest mulig integrert ledelse i soknet som både inkluderer menighetsrådets og biskopens ledelsesfunksjon, er det gode grunner til å la soknepresten få rollen som daglig leder. Presten kan da ikke kan sitte i rådet med stemmerett. På den andre siden vil variasjoner i lokale forhold og den enkeltes prest ledelseskompetanse tale for en mulighet for fleksibilitet i valg av daglig leder.

Konklusjon: *Det anbefales en justert utgave av Kirkerådets flertallsforslag til 2A hvor presten bør, men ikke må, gis rolle som daglig leder i en fremtidig kirkeordning.*

11. BISKOPENS ROLLE

Hamar bispedømmeråd ønsker seg en tydeliggjøring og forsterkning av biskopenes tilsynsfunksjon. Til dette må biskopene ha gode, hensiktsmessige og kjente verktøy. Biskopens tilsyn er i dag hjemlet i Tjenesteordning for biskoper (TOB). Biskopens tilsyn favner om bispedømmets menigheter, kirkelige tilsatte, øvrige medarbeidere og bruk av kirkene. Tilsyn innebærer både oppmuntring og rettleiding. Biskopen kan gi råd og veiledning, men også bindende pålegg vedrørende presters og andre kirkelig tilsattes tjenesteutøvelse. Biskopen har et spesielt tilsyn med prester og andre som er vigslet til tjeneste i kirken. Biskopen er øverste leder av prestatjenesten i bispedømmet og sørger for den nødvendige samordning med de kirkelige rådernes virksomhet. Biskopen er forpliktet på kirkens mål og strategier og skal støtte opp om tiltak som fremmer disse. Visitas er en viktig del av biskopens tilsyn.

For uten gjennom sin ledelse gjennom ord og sakrament, bør biskopene kunne bidra aktivt til utviklingen av kirkens virksomhet gjennom deltakelse i valgte organ med formell beslutningsmyndighet, gjennom et særskilt arbeidsgiveransvar for prestene og gjennom et styrket tilsynsansvar for andre vigslete. Utviklingen i synet på de vigslede tjenestegruppene taler for større grad av samordning av de vigslete tjenester under biskopens tilsyn. Bispemøtet har tatt til orde for at biskopen som leder av prestatjenesten må videreføres samtidig som at tilsynet med øvrige vigslede tjenestegrupper styrkes.

Konklusjon: *Flertallsalternativet A støttes slik at biskopens tilsynsfunksjon utvikles og tydeliggjøres både overfor prester, andre vigslede medarbeidere, øvrige kirkelige tilsatte og slik at biskopen leder prestatjenesten og utøver arbeidsgiverfunksjoner overfor prestene.*

12. HVILKE VIRKEMIDLER BØR BISKOPEN HA FOR Å KUNNE IVARETA TILSYNET PÅ EN GOD MÅTE?

I tillegg til virkemidlene i ord og sakrament, og i myndigheten til å treffe beslutninger om ordinasjon og vigsling, kallas, tjenestebrev etc., og arbeidsgiveransvaret for prestene som nevnt i pkt 11, bør biskopen medvirke i tilsettingsprosessen til andre vigslede, fortrinnsvis ved at tilsetting av disse skjer i et beslutningsorgan hvor biskopen har sete, og at biskopen i sterkere grad får ansvar for å bidra til de vigsledes faglige utvikling og fordypning i Guds ord.

Konklusjon: *Foruten virkemidlene som er nevnt i pkt 11 bør biskopen medvirke i tilsettingsprosessen også for vigslede utenom prestene, og at biskopene får et ansvar også for deres kompetanseutvikling. Spørsmålet bør utredes videre. Det bør utarbeides oversikt over ulike verktøy for ulike formål. Disse må være tydelige, spesifikke og kjente.*

13. UTPEKING AV BISKOPER

Bispedømmer og deres menighetsråd må sikres innflytelse ved tilsettinger av ny biskop. For å ivareta biskopenes selvstendige rolle etter bortfallet av Kongens kirkestyre, bør biskopene tilsettes eller utpekes i et annet organ enn Kirkerådet. Fordelene ved at utpeking skjer ut fra helhetlig vurdering av aktuelle kandidater sett opp mot kirkens behov, taler for at tilsetting skjer i et tilsettingsorgan og ikke ved en ren valgordning.

Konklusjon: *Mindretallsforslaget alternativ B fra Kirkerådet om opprettelse av et eget tilsetningsorgan for biskoper, støttes.*

14. BISPEDØMMERÅDETS ROLLE

Virksomheten og tjenesten i soknet trenger støtte og tilsyn. Det må ligge i bispedømmet og biskop. Når bispedømmets myndighet, ansvar og oppgaver skal bestemmes må også dette forstås nedenfra utfra soknets og den lokal prestedtjenestens behov.

«Veivalg» tenderer mot å legge mye myndighet i Kirkemøtet, som eventuelt delegerer myndighet, ansvar og oppgaver til bispedømmet. Det svekker soknets mulighet til å utvikle seg som lokal kirke. Avstanden fra den lokale kirke til et nasjonalt nivå er for stor. For å ivareta soknets potensiale til å utvikle seg som stedegen kirke, må støtte og utviklingsansvar legges til bispedømmet. Bispedømmene har dette som sin hovedoppgave. Resurser for utviklingsarbeid i kirken må legges til bispedømme og ikke til det nasjonale nivå.

Samvirket mellom «Embete og råd» i valgte organ med beslutningsmyndighet har vært et sentralt premiss i samvirkemodellen og utviklingen av kirkeordningene fram til nå. I en slik samvirkemodell, kan det være naturlig at bispedømmerådet fortsatt er organ med formell beslutningsmyndighet med innflytelse på utviklingen av kirken i bispedømmet. 11 bispedømmer vil kunne fungere mer dynamisk som mellomledd mellom Kirkemøtet/nasjonalt nivå og lokalmenighetene enn et stort antall prostier eller fellesrådsområder.

Konklusjon: *Flertallsforslaget alternativ A støttes om at bispedømmerådet opprettholdes som demokratisk valgt organ.*

15. BISPEDØMMERÅDETS OPPGAVER

Et bispedømmenivå med arbeidsgiveransvar gir mulighet for en helhetlig personalfaglig og kirkefaglig ledelsesfunksjon som kan ses i sammenheng med ansvaret for strategisk utvikling av kirken i bispedømmet. Det gir også mulighet for en effektiv ressursforvaltning. Når slik myndighet legges til bispedømmerådet gis biskopen mulighet til å bidra til den strategiske utviklingen.

Selv om forvaltningen av arbeidsgiverfunksjonen fjernes fra bispedømmenivået vil det være bruk for et bispedømmenivå med tanke på støttefunksjoner for å ivareta andre forvaltningsoppgaver lagt til biskopen.

Konklusjon: *Arbeidsgiveransvaret for alle vigslede og kirkelige stillinger, ansvar for fordeling av stillingsressurser mellom soknene, ansvar for faglige og administrative støttefunksjoner legges til bispedømmerådene.*

16. ALLE ANSATTE - SAMME ARBEIDSGIVER - HVILKET ORGAN?

Under forutsetning av at biskopenes arbeidsgiveransvar for prestene videreføres, bør alle ansatte samles til samme organ. For å få forvaltningsenheter som gir muligheter til å samle ressurser og kompetanse i personalforvaltningen, er det vesentlig at dette ansvaret legges til bispedømmenivået. For å oppnå nærhet til lokalledet i den daglige oppfølgingen, må deler av biskopens og bispedømmerådets arbeidsgiveransvar delegeres til soknets organer eller mellomnivået med proster eller fellesråd/kirkeverger.

Erfaringer fra Svenska kyrkan viser at deres plassering av arbeidsgiveransvar ikke har vært uten utfordringer. Kirken topper statistikken av anmeldte saker til arbeidstilsynet i Sverige med flere arbeidskonflikter (15) enn helsesektoren (14), skolesektoren(9), og private virksomheter(5).¹

Konklusjon: *Arbeidsgiveransvaret for alle vigslende og kirkelige stillinger bør samles på bispedømmenivå (i tråd med Kirkerådets flertallsforslag **alternativ A**). Dette kan åpne for en delegasjon av arbeidsgiverfunksjoner til menighetsrådet, prost og fellestråd. Dersom arbeidsgiveransvaret ikke samles til biskop og bispedømmeråd, bør dagens delte arbeidsgiveransvar videreføres med de modifikasjoner som er nødvendig for en større grad av samordning, i tråd med mindretallsforslaget **alternativ C**.*

17. I HVILKEN GRAD BØR ARBEIDSGIVERFUNKSJONER DELES?

I en kirkeordning som både skal ivareta den lokale (kongregasjonale) og de felleskirkelige (synodale og episkopale) dimensjonene, vil det være naturlig at myndigheten fordeles på ulike organer og nivå.

Konklusjon: *I tråd med flertallsforslaget **alternativ A** bør arbeidsgiverfunksjoner fordeles mellom biskop, prost, bispedømmeråd og sokn (menighetsråd/fellestråd).*

18. LOKALE OG REGIONALE VARIASJONER I ORGANISERINGEN AV ARBEIDSGIVERANSVARET?

I utgangspunktet bør det være minst mulig variasjon. Behovet for å ha organisatoriske løsninger tilpasset den store variasjonen i soknestørrelser, kommunestørrelser, befolkningsmønstre, geografiske avstander og kirkelig inndeling, viser seg allerede gjennom dagens organisering. En fremtidig organisering bør bygge på noen faste hovedprinsipper, men samtidig ha en fleksibilitet som gir best mulig ressursutnyttelse og vilkår for dynamisk utvikling av kirkens liv i ulike deler av landet.

Konklusjon: *Innenfor gitte rammer vil det være ønskelig med rom for lokale variasjoner og tilpasninger i organiseringen, særlig ut fra geografiske og demografiske hensyn. I en overgangsfase vil det være behov for å gjennomføre overganger med fleksibilitet.*

19. SÆRPREGET TIL PRESTETJENESTEN OG ANDRE VIGSLEDE TJENESTER

Den lutherske kirke er en frihetskirk som ikke anerkjenner noen pave eller noe kirkemøte med endelig fortolkningsrett. Det er enhver døpts rett til selv å fortolke. En konsekvens av dette er at den fortolkningsplikt som ligger til prestedtjenesten, skal ha den samme frihet. En ny kirkeordning må bygges slik at prestedtjenesten frihet ivaretas.

I Hamar bispedømme har vi av historien lært hvor verdifullt det er at prestedtjenesten ikke er underlagt flertallsstyre. Biskopene Schjelderup og Köhn ville begge ha blitt votert ut av kirkehistorien om vi ikke hadde hatt en kirkeordning om sikret prestedtjenestens frihet. En konsekvens av denne frihet er at prestedtjenesten må organiseres i en egen linje og ledes av en biskop.

Et fellestrekk for de ordinerte og vigslende tjenester er at de gir den enkelte medarbeider en relativ selvstendighet i utformingen av sin tjeneste samtidig som dette skjer innenfor rammen av ordinasjons- og vigslingsløftet. Ordinasjonen/vigslingen innebærer et gjensidig ansvar i forholdet mellom biskopen og den enkelte medarbeider som må få organisatoriske uttrykk. Dette kan skje gjennom en samordning av arbeidsgiveransvaret hvor alle vigslende og ordinerte tilsettes i bispedømmerådet, og hvor biskopen i større grad kan ivareta ansvaret for å tilrettelegge kompetanseutvikling for alle de vigslende gruppene.

¹ Tidsskriftet Lag & Avtal gikk igjennom 68 henvendelser til Arbeidsmiljøverket mellom jan 2010 og okt 2012 der konflikt eller samarbeidsvanskeligheter var grunn for anmeldelsene. Lag & Avtal nr 11, 2012

Konklusjon: *Særpreget til alle de vigslende og ordinerte tjenester kan best ivaretas ved at arbeidsgiveransvaret for alle legges på bispedømmenivå, og at biskopene får ansvar for å tilrettelegge etter- og videreutdanning for alle ordinerte og vigslende tjenester.*

20. KIRKEMØTETS ROLLE

Kirkemøtet er kirkens øverste representative organ og fastsetter det øverste regelverket for Kirken. Kirkemøtet fordeler oppgaver og myndighet til andre sentralkirkelige organer. Et viktig premiss i en fremtidig kirkeordning vil være å sikre gode ordninger for maktbalanse og myndighetsfordeling i kirken.

Konklusjon: *Det anbefales å følge Kirkerådets anbefaling om å videreføre den type sikringer som i dag ligger i Kirkemøtets forretningsorden § 2-4 dersom man ikke følger Bispemøtet, og ta slik bestemmelser inn i selve kirkeordningen.*

21. KIRKEMØTETS SAMMENSETNING

Et viktig premiss i dagens kirkedemokrati er at det er et samvirke mellom embete og råd. Dagens sammensetning av KM gjenspeiler denne situasjonen ved at KM er representert ved både den ordinerte tjeneste og det allmenne prestedømme.

Konklusjon: *Det anbefales at sammensetningen videreføres som i dag.*

22. BISPEMØTETS OPPGAVER OG ROLLE

Det er bred enighet om at Bispemøtet også i en fremtidig kirkeordning bør være et sentralkirkelig organ med ansvar for å samordne biskopenes oppgaver, samt ivareta helhetskirkelige spørsmål knyttet til lære og liturgi. Siden biskopene har et særlig ansvar for lære og liturgisaker, bør det vurderes hvordan Bispemøtet kan gis en tydeligere rolle enn hva tilfelle er i dag overfor Kirkemøtet i saker som angår kirkens lære.

Konklusjon: *Mindretallsforslaget **1B** om at Bispemøtet gis ansvar for forberedelse, oppfølging og innstilling av lære- og liturgisaker overfor Kirkemøtet synes å være best for å ivareta biskopenes oppgave med å føre tilsyn med læren. En slik ordning vil samtidig kunne bidra til å sikre en myndighetsforelding mellom sentralkirkelige organ. Dette er i samsvar med hva Bispemøtet har uttalt i flere vedtak de senere årene.*

23. LEDELSE AV BISKOPENE

Gitt den selvstendige rolle og det selvstendige grunnlag som bispetjenesten har i vår kirke, er det ikke ønskelig med en for detaljert og direkte styring av biskopen. Biskopene og Bispemøtet må ikke komme i et underordningsforhold til Kirkerådet. Kirkemøtet er kirkens øverste organ og det organ som fastsetter kirkeordningen. Gjennom kirkeordningen fordeler Kirkemøtet ansvar og myndighet til ulike organer, også til biskop og Bispemøte. Biskop og Bispemøte står slik ansvarlig overfor et mandat gitt av Kirkemøtet, og står ikke under instruksjonsmyndighet fra Kirkerådet. I økonomi- og personalforvaltning vil imidlertid Kirkerådet ha en mer direkte, utøvende rolle overfor kirkelig personell. For å unngå at biskopene på den måten kommer i et underordningsforhold til Kirkerådet, bør Bispemøtets preses få en mer direkte og utøvende rolle som overordnet arbeidsgiver overfor biskopene.

Konklusjon: *På denne bakgrunn støttes Kirkerådets anbefaling om å gi Bispemøtets preses en rolle som de øvrige biskopenes nærmeste overordnede med rett til å gi instruksjoner og ha arbeidsgiverfunksjoner.*

24. KIRKERÅDETS FUNKSJON OG SAMMENSETNING

I ny kirkeordning vil Kirkerådet få større fullmakter og flere oppgaver ettersom en rekke saker overføres fra staten til kirken. Et viktig anliggende vil være å legge til rette for et kirkeråd med nødvendig kompetanse og demokratisk forankring.

Konklusjon: *Det anbefales å følge Kirkerådets anbefalinger om å beholde dagens antall medlemmer (anbefaling 1A), samt lik representasjon av unge og kjønn (anbefaling 2). For å unngå at Kirkerådets sekretariat i fremtiden skal fremstå som et eget selvstendig organ uavhengig av det valgte organ, anbefales det å støtte Kirkerådets forslag om å videreføre dagens ordning hvor både sekretariat og valgt organ heter Kirkerådet (anbefaling 3A).*

25. ORDNINGEN MED LÆRENEMNDA

Lærenemnda ble opprettet i 1988 for å etablere en prosedyre for behandling av læresaker. I departementets høringsnotat foreslås det at det overlates til KM å avgjøre om Lærenemnda skal videreføres. Dersom lærenemnda avvikles, vil det på bakgrunn av det ansvar biskopene allerede har for lære og liturgisaker i kirken være naturlig å legge nemdas oppgaver til Bispemøtet.

Konklusjon: *Det anbefales å støtte flertallsforslaget A om at oppgavene som i dag er lagt til lærenemnda for fremtiden ivaretas av Bispemøtet. Det bør innføres rutiner/regelverk for involvering av lærestedene for å sikre en bredere faglig kompetanse enn det biskopene alene besitter.*

26. SAMISK KIRKELIV

Rollen til samisk kirkeråd er begrunnet i behovet for et fagorgan for samisk kirkeliv og urfolksspørsmål, men gis også ut fra en minoritetspolitisk vurdering.

Konklusjon: *Kirkerådets anbefaling om at Samisk kirkeråd forblir et råd under Kirkemøtet støttes.*

27. UNGDOMSDEMOKRATI

Det legges i høringsnotatet til grunn at ordningen med ungdomsdemokrati videreføres. En viktig vurdering fremover blir hvordan ordningen med organer for ungdomsdemokratiet kan hjemles innenfor det kirkelige regelverk.

Konklusjon: *Kirkerådets vurdering om at det kirkelige ungdomsdemokratiet regelfestest som del av kirkeordningen, støttes.*

Med vennlig hilsen

Solveig Fiske
biskop

Freddy Knutsen
kirkefagsjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:

De sentralkirkelige råds sekretariat - Postboks 799 0106
KR - MRK - SKR Sentrum

OSLO